

Apel public cu privire la abordarea bazată pe drepturile omului în hotărârile CNESP

În temeiul Hotărârii CNESP nr. 61 din 09.09.2021, s-a declarat stare de urgență în sănătate publică pe întreg teritoriul Republicii Moldova în perioada 10.09-30.10.2021. Temei pentru adoptarea unei astfel de Hotărâri a constituit creșterea continuă a numărului de îmbolnăviri pe parcursul ultimelor șase săptămâni, de la 479 cazuri înregistrate în săptămâna 28 (12.07-18.07) până la 3231 în săptămâna 35 (30.08-05.09). Ulterior, prin Hotărârea CNESP nr. 64 din 26 octombrie 2021, starea de urgență în sănătate publică a fost prelungită până pe data de 30.11.2021.

La data de 15.09.2021, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 177 a fost modificată componența CNESP prin includerea mai multor persoane cu expertiză în domeniul sănătății publice, inclusiv din societatea civilă. Ne exprimăm așteptările că astfel, hotărârile CNESP vor fi de fiecare dată argumentate din punct de vedere medical și epidemiologic și nu vor suscita controverse așa cum s-a întâmplat anterior.

Totodată, menționăm că pe parcursul anilor 2020-2021, atât CNESP cât și CSE au admis mai multe situații când măsurile antipandemice impuse au fost **disproporționate și neuniforme și au limitat semnificativ drepturile și libertățile fundamentale ale omului**, dar în același timp, nu au reușit să asigure efectul de prevenire sau contracarare a răspândirii Sars-CoV-2. În mod specific, printre cele mai afectate au fost libertatea de întrunire pașnică, libertatea de exprimare și

libertatea de circulație. Accesul la informație, dreptul la petiționare și accesul la justiției au fost afectate și ele. Drepturile economice, sociale și culturale au fost afectate atât de pandemie și restricțiile asociate acesteia cât și de criza socio-economică aferentă. Pe lângă aceasta, există teme de a considera că unele măsuri antipandemice nu au ținut cont de situația grupurilor vulnerabile și marginalizate (persoanele fără adăpost, cele cu dizabilități și în vârstă, persoanele aflate în locuri de detenție, adulții și copiii cu o situație socio-economică precară și alții), astfel încât regulile generale și neutre la prima vedere au avut un impact negativ disproporționat asupra situației acestor grupuri.

Această situație conduce nu doar la îngrădirea nejustificată a drepturilor omului, dar și afectează credibilitatea și legitimitatea deciziilor autorităților însărcinate cu gestionarea pandemiei. Mai ales în condițiile în care componența acestora nu reflectă grija statului pentru menținerea garanțiilor din domeniul drepturilor omului.

Conform standardelor internaționale și a cerințelor legale, orice limitare a drepturilor și libertăților omului, poate fi făcută doar cu stricta respectare a unor condiții, și anume să fie proporționale cu factorii care impun limitarea, să fie prescrise de lege, să fie necesare într-o societate democratică și să urmărească scopuri legitime. Mai mult ca atât, chiar și în situațiile de criză, guvernele trebuie să se asigure că îngrădirile drepturilor și libertăților nu sunt discriminatorii (direct sau indirect). Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului este vitală pentru o societate democratică, mai ales într-o perioadă de criză cum este pandemia curentă de COVID-19.

Prin urmare, la adoptarea oricăror Hotărâri ale CNESP trebuie să existe o balanță între interesul public și respectarea drepturilor individuale, or o abordare bazată pe drepturile omului este necesară pentru a garanta legalitatea hotărârilor adoptate în egală măsură cu opozabilitatea acestora față de

publicul larg.

Pentru a evita limitarea nejustificată a drepturilor și libertăților considerăm că este necesară **includerea în calitate de membri ai CNESP a experților din domeniul drepturilor omului**, inclusiv a reprezentanților Instituțiilor Naționale de Protecție și Promovare a Drepturilor Omului (INDO) – Avocatul Poporului și Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea egalității – și a reprezentanților societății civile, care ar asigura alinierea hotărârilor CNESP la standardele și cerințele de drepturile omului. Or, este de la sine înțeles că desfășurarea unor dezbateri cu implicare largă ar fi imposibil de realizat de fiecare dată.

În virtutea mandatelor lor, a independenței de care se bucură prin lege, a expertizei și a comunicării directe cu cetățenii, atât INDO cât și organizațiile societății civile din domeniul drepturilor omului sunt în poziție să contribuie semnificativ la adoptarea unei abordări bazate pe drepturile omului în procesul de luare a deciziilor despre contracararea pandemiei dar și să contribuie la legitimitatea și credibilitatea acestor decizii.

Pe această cale facem apel la autoritățile centrale să implementeze următoarele recomandări:

- Includerea în componența CNESP și eventual în componența CSE a unor experți în domeniul drepturilor omului din partea societății civile, a Avocatului Poporului (sau al unui reprezentant al oficiului Avocatului Poporului) și a președintelui Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (sau a unui alt membru al consiliului);
- La adoptarea oricăror hotărâri să fie aplicată abordarea bazată pe drepturile omului, asigurând astfel realizarea efectivă a acestora.

Semnatari

Asociația Promo-LEX

CPR Moldova

BPW Moldova

Consiliul Național al Tineretului din Moldova

Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”

LID Moldova

Asociația pentru Democrație Participativă “ADEPT”